

## ARINMA MEVSİMİ: “ÜÇ AYLAR”

وَالْعَصْرِ (1) إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ (2) إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا (3) بِالصَّبْرِ

1. *Asra yemin ederim ki,*
2. *İnsan gerçekten ziyandadır.*
3. *Ancak iman edip dünya ve âhiret için yararlı işler yapanlar, birbirlerine hakkı tavsiye edenler ve sabrı tavsiye edenler başkadır.<sup>1</sup>*

### Muhterem Kardeşlerim!

Allâh-u Teâlâ, mekânlar içinde mukaddes mekânlar; zamanlar içinde de mukaddes zamanlar yaratmıştır. İşte o mukaddes zamanlardan biri de, üç aylar diye bilinen; Receb, Şaban ve Ramazan aylarıdır. Dinimizce bu üç ayların önemi ve kıymeti çok büyüktür.

Üç aylar, kameri ayların yedincisi olan Receb ile başlayan, Şaban ayı ile devam eden ve Ramazan ayı ile son bulan ayların toplu adıdır. Üç aylar, gönül dünyamıza bahar neşesi getiren, yeniden derlenme, toparlanma ve hayat bulma mevsimidir.

Dinî hayatımızda, “Üç Aylar” diye bilinen ve sonu Ramazan bayramı ile biten feyizli ve bereketli bir maneviyât mevsimine, inşallah 2 Şubat 2022 Çarşamba günü, üç ayların ilki olan Recep ayı ile gireceğiz. Bu aylar, rahmet dalgalarının başladığı, manevî huzur ve sükûnun kalplere doğduğu, ilâhî rahmetin coştığı aylardır. Bu aylar girince mü'minlerin ruhlarını manevî bir hava kaplar. Bu mübarek aylar içerisinde öyle feyizli ve bereketli geceler vardır ki, Allah'ın rahmeti bu gecelerde mü'minler üzerine yağmur gibi yağar.

### Zamanın Kıymetini Bilmek

#### Kıymetli Kardeşlerim!

Zaman nimetinin farkında olmak, onu ebedi hayat için sermaye yapmak, tüm müminler için sorumluluktur. Ne var ki, bazen bu sorumluluğumuzu unutup, dünya gailelerine ya da fani zevklere aldanıp vakitlerimizi heba edebiliyoruz. Bu halden kurtulmak, kendimize gelip özümüze dönmek için bir uyanışa, hatırlayışa, silkelenmeye ihtiyaç duyuyoruz. Bir fırsat ya da vesile bulup, yanlışlarımızdan dönmeyi, yüzümüzü ebediyet ufuklarına çevirmeyi

---

<sup>1</sup> Asr, 1-3.

arzuluyoruz. İşte böyle bir başlangıç için Yüce Mevlâ bizlere bazı kutlu zamanlar bahşetmiştir. Kulluk şuurumuzu yeniden hatırlamak, Rabbimize yönelmek için özel ve seçilmiş vakitler... Zamanı değerlendirmek, ömrü boşa geçirmemek için müstesna bir fırsat olan geceler...

Sevgili Peygamberimiz (sav) zamanın önemini belirtirken,

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصَّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

**“İki nimet vardır ki, insanların çoğu (onları değerlendirme hususunda) aldanmıştır: Sağlık ve boş zaman.”**<sup>2</sup> Buyurarak “İnsanların en çok gaflet içinde olduğu nimet” ifadesini kullanmıştır. Bu hadis-i şerif bizlere zamanın ne büyük bir ihsan olduğunu hatırlatırken, kıymeti bilinmediğinde geri dönülmez şekilde heba olup gideceğini vurgulamaktadır.

İşte akıp giden zamanın önemli durakları olan ve içinde kandilleri barındıran, Işıklarıyla sadece karanlık gecelerimizi değil, aynı zamanda manevi feyziyle de bunalan gönüllerimizi aydınlatan, zihinlerimizi berraklaştıran, mübarek gecelerle dolu Üç Aylar.

Sanal dünyanın sosyal paylaşım platformlarında harcadığımız enerjiye rağmen paylaşmayı neredeyse unuttur hale geldiğimiz bir zamanda sorumluluklarımızı yeniden hatırlamak için bir fırsat... Hayatı soluk soluğa yaşarken unuttuklarımızı hatırlamak, sükûnetin ferahlatıcı etkisini duygu dünyamıza taşıyan ibadetlerle ruhumuzu zenginleştirmek için bir fırsat... Gündelik hayatın karmaşası içerisinde bunalan ve daralan ruhumuzun inşirahı; genişliği ve ferahlığı için bir fırsat...

Hayatımızda adeta otokontrol sisteminin kurulmasına vesile olan Üç Aylar ve kandiller, dünyevî meşguliyetlerimizden sıyrılıp, yaratılış gayemizi düşünmemiz; yaratan ve yaratılanlarla olan münasebetlerimizi değerlendirmemiz için son derece kıymetli fırsatlardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

**“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve herkes, yarına ne hazırladığına baksın. Allah'tan korkun, çünkü Allah, yaptıklarınızdan haberdardır.”**<sup>3</sup>

Bu günlerde nefisler hesaba çekilmeli, ana sermayemiz olan ömrümüzün nerede ve nasıl tüketildiği gözden geçirilmeli, amel defterimize neler yazıldığı, Mahşer günü kurulacak

<sup>2</sup> Buharî, Rikak, 1.

<sup>3</sup> Haşr, 18.

büyük divanın tek Hâkimi Yüce Allah'ın (cc) hakkımızda nasıl bir hüküm vereceği düşünülmelidir.

### ÜÇ AYLARIN İLKİ RECEB AYININ ÖNEMİ

Üç aylardan ilki olan Recep ayının manevî değerine Kur'an-ı Kerim'de ve Hz. Peygamber'in hadis-i şeriflerinde işaret buyurulmuştur. Tevbe Sûresi'nin 36. ayetinde şöyle buyurulmaktadır:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ

*"Şüphesiz Allah'ın gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısında, Allah katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır, işte bu, Allah'ın dosdoğru kanunudur. Öyleyse o aylarda kendinize zulmetmeyin..."<sup>4</sup>*

Ayette ifade edilen "haram ayları"nın, "Zilkâde, Zilhicce, Muharrem ve Recep" ayları olduğunu Sevgili Peygamberimiz, şu hadisleriyle açıklamışlardır:

إِنَّ الزَّمَانَ قَدْ اسْتَدَارَ كَهَيْئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ ، السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا ، مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ، ثَلَاثٌ مِّنَ الْيَأْتِ ، ذُو الْقَعْدَةِ وَذُو الْحِجَّةِ وَالْمُحَرَّمِ وَرَجَبُ مَضَرَ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ

*"Muhakkak zaman Allah'ın yarattığı günkü şekliyle akıp gitmektedir. Sene on iki aydır. Onlardan dördü haram aylarıdır. Bunlardan üçü peş peşedir: Zilkade, Zilhicce, Muharrem, bir de Cemâziyel-âhir ile Şaban ayları arasında olan ve Mudar Kabilesi'nin ayı Recep'tir."<sup>5</sup>*

### Kıymetli Müslümanlar!

Kâinatın Efendisi, Rasül-i Ekrem (sav) üç aylarda şöyle dua buyurarak:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ، وَشَعْبَانَ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ

<sup>4</sup> Tevbe Sûresi, 36

<sup>5</sup> Buhârî, Ehâdî, 5, Tevhid, 24; Müslim, Kasâme, 29

**"Allahum! Recep ve Şaban'ı hakkımızda mübarek kıl. Bizi Ramazan'a ulaştır."** diye üç aylara yetişme sevincini, rahmet ayı Ramazana ulaşma özlemini, hasretini ve bu aya kavuşabilme iştiağını her müminin gönlünde devamlı diri tutmasını istiyorlardı.<sup>6</sup>

Receb ayı, gerek İslâm'dan önce, gerekse İslâm'dan sonra mukaddes bilinen bir aydır. İslâm dini gelmeden önce, bu ay girer girmez, Arap kabileleri arasında harp etmek, baskın ve çapulculuk yapmak yasaklanır, herkes kendisini bu ayda güven içinde hissederdi. İslâm geldikten sonra da bu aya olan hürmet devam ettirildi. Receb ayı, içinde iki kandil gecesi bulunması açısından da faziletli bir aydır. Receb ayının ilk cuma gecesi Regaib kandilidir. 27 gecesi Miraç kandilidir.

Büyük tasavvuf alimi, Zünnun-i Mısri üç aylar hakkında şöyle demiştir:

“Receb tohum ekme ayıdır, Şaban sulama ayıdır, Ramazan hasat ayıdır. Herkes ne ekerse onu biçer. Ne yaparsa cezasını çeker.” Demek ki receb ayı, bizi ramazana hazırlayan bir mevsimin ilk adımı oluyor.

### **REGAİB GECESİ**

Regaib, herhangi bir şeyi istemek, arzu duymak, meyletmek, bu emeller doğrultusunda tutkuyla çaba sarf etmek demektir. Regaip Kandili ise geleceğe, istikbale yönelik arzu ve isteklerimizi, emel ve tutkularımızı gözden geçirme imkânı veren, her türlü rağbet ve Regaibimizi iyiye, doğruya, güzele, faydalı olana, hakka ve hakikate ve Rabbimize yöneltmemiz, , bütün işlerimizi O'nun rızasına uygun hale getirmemiz gerektiğini hatırlatan mübarek bir gecedir. Arzularına gem vuramayan, isteklerini dizginleyemeyen, hırslarını terbiye edemeyen, güç, servet ve şehvet tutkusunun önüne bir türlü geçemeyen günümüz insanı için Regaib gecesi, tüm yapıp etmelerinde ne kadar Allah'ın rızasını aradığını sorgulaması açısından büyük bir fırsattır.

Üç ayların değerini ifade eden diğer bir önemli özellik ise beş mübarek kandil gecesinden dördünün bu aylar içinde olmasıdır.

#### **1-Regâib Gecesi, Receb'in ilk cuma gecesi**

#### **2- Miraç Gecesi, Receb'in 27. gecesi**

---

<sup>6</sup> Ahmed b. Hanbel; Müsned, c. 1 s. 259.

### 3- Berat Gecesi, Şaban'ın 15. gecesi

### 4- Kadir Gecesi ise Ramazan ayının 27. Gecesi

Rasûlullah (sav) rivayet edildiğine göre:

خَمْسُ لَيَالٍ لَا تُرَدُّ فِيهِنَّ الدُّعَاءُ: لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ، وَأَوَّلُ لَيْلَةٍ مِنْ رَجَبٍ، وَلَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ، وَلَيْلَةُ الْعِيدَيْنِ

***“Duaların reddolunmayacağı beş gece vardır ki bunlar: Recep ayının ilk gecesi, Şaban ayının 15. Gecesi, Cuma gecesi ve iki bayram gecesi.”<sup>7</sup>***

### MİRAC GECEŚİ

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ الْأَيْتَانِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

***“Kendisine ayetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed'i) bir gece Mescidi Haram'dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescidi Aksa'ya götüren Allah'ın şanı yücedir. Şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”<sup>8</sup>***

**Mirac gecesi**, Allah Teâlâ'nın, sevgili kulu ve rasûlü Hz. Muhammed (sav)'i; Mekke'deki Mescid-i Haram'dan, Kudüs'teki Mescid-i Aksa'ya götürdüğü ve oradan da göklerin derinliklerine yükselttiği gecedir. Mirac gecesi, Yüce Allah'ın, Peygamberimize büyük hakikatlerin ilâhî sırlarını gösterdiği, vasıtaları kaldırarak ilâhî vahye muhatap kıldığı, kendi ayâtını ve kâinatın sırlarını seyrettirdiği, müminlere beş vakit namazın farz kılındığı ve biz Müslümanlar için de ilâhî lütuflarla dolu olan feyizli bir gecedir.

Mirac kelime olarak **"yükselme, yücelme"** anlamına gelir. Mü'minin de imanıyla yücelmesi, yüksek mertebelere ulaşması onun için bir miracdır. İslâm'ın insana kazandırdığı ahlâki ve imâni değerlerle donanmak, İslâm'ın güzelliklerini kendinde toplayabilmek mü'min için bir miraçtır.

### Muhterem Müminler!

<sup>7</sup> Suyûtî, el-Câmiu's-Sağîr, no: 3952

<sup>8</sup> İsra, 1.

İnsanın miracı anlayabilmesi için, önce kendi nefsinde imâni bir yükseliş gerçekleşirmesi gerekir. Bunu gerçekleştirdiği zaman elde edeceği feraset ve basiret onun kâinata bakarak, ilâhi gücü anlamasına ve bu güce sahip olan yüce yaratıcının vahiyle desteklediği bir insanın asla yalan söyleyemeyeceğini kavramasına yardımcı olur. Bakın Hz. Ebu Bekir (ra) kendisine Resulullah (sav)'in bir önceki gece göklere yükseltildiğini söylediği haber verilince ne diyor: "Bunu eğer, O haber veriyorsa elbette doğrudur. Sizin hayret ettiğiniz de bir şey mi? Gündüzün veya gecenin bir anı içinde tâ göklerden kendisine vahiy geldiğini bana haber veriyor da ben yine inanıyorum. Tereddüt etmiyorum."

Hız. Ebu Bekir Resulullah (sav)'in vahiy ve miraç konusunda bildirdiklerinin doğruluğundan şüphe etmiyordu. Çünkü o kendi nefsinde, imân miracını gerçekleştirmişti. Kendi nefsinde iman miracı gerçekleştirenin önünden artık şüphe ve tereddüt engeli kalkıyor. Ama nefsinde bu miracı gerçekleştiremeyen kimsenin zihni madde dünyasına takılı kalacağından aynı teslimiyeti, aynı feraseti gösteremeyecektir.

Unutmayalım ki, bugün biz müminlere düşen, miracı Peygamberimiz (sav)'in bir hatıratı, bir tarih olarak okumak değildir. Bize düşen, Ebu Bekir Efendimiz misali, Allah'ın emir ve yasakları karşısında her daim sadakatle, teslimiyetle bir duruş sergilemektir. Bu sadakat ve teslimiyeti gösteremeyenler, miracın anlamı, ruhu ve kazanımlarından mahrum kalacaklardır.

Miraç değerleri, bizlere yüce ve anlamlı ufuklar açan kutsal değerlerdir. Miraç değerleri ile insan, esfel-i sâfiline, aşağıların aşağısına sivrulmaktan kurtulur; Ahzen-i takvime, en güzel hale ulaşır. Miraç değerleri, insanı sidre-i müntehaya, en üst kemal noktasına çıkarır. Bu ulvi değerler, bizleri ebediyen huzur içinde kalınacak cennete götürür. Yeter ki bizleri yükseltecek bu değerlere sınıksız sarılalım ve bunları hayatımıza yansıtmakta kararlı olalım. Yeter ki burağımız imanımız, refrefimiz ibadetlerimiz, salih amellerimiz ve güzel ahlakımız olsun. Böyle olduğu takdirde hayatımızın her anı bizim için miraç olacaktır.

### **ÜÇ AYLARIN İKİNCİSİ ŞABAN AYININ ÖNEMİ**

Sözlükte "dağılmak, gruplara ayrılmak" anlamındaki şa'b kökünden türeyen şa'bân kamerî yılın recebden sonra, ramazandan önce gelen sekizinci ayının adıdır ve dinî gelenekte önemli bir yeri olan üç ayların ikincisidir.

Şâban ayının büyük kısmını oruçlu geçiren Hz. Peygamber (sav) “İnsanların değerini bilemedikleri bu ayda ameller Allah’a arz edilir; ben amellerimin oruçlu iken Allah’a arz edilmesini arzu ediyor ve bu ayda oruç tutuyorum” buyurmuş<sup>9</sup>, ramazan dışındaki en faziletli orucun şâbanda tutulan oruç olduğunu ifade etmiştir. Bu rivayetler sebebiyle Şaban ayında oruç tutulması mendup olmakla birlikte, Hz. Ayşe’den nakledilen, Resul-i Ekrem’in ramazan ayından başka hiçbir ayın tamamını oruçlu geçirmedeği şeklindeki rivayeti yanında<sup>10</sup> oruç tutmanın farz olduğu ramazan ayına şevkle girmeyi zorlaştıracığı için şâbanın on beşinden sonra orucun azaltılması veya terkedilmesi tavsiye edilmiştir.<sup>11</sup>

### BERAT GECESİ

حَمَّ وَالْكِتَابِ الْمُيِّنِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ

*“Hâ. Mîm Apaçık olan Kitab’a and olsun ki, Biz onu (Kur'an'ı) mübarek bir gecede indirdik. Kuşkusuz biz uyarıcıyızdır. Her hikmetli işe o gecede hükmedilir. (Yani) katımızdan (verilen her) emir. Çünkü biz, peygamberler göndermekteyiz.”<sup>12</sup>*

Kur'an-ı Kerim, Berat gecesinde Levh-i Mahfuz'dan alınmış ve bir bütün hâlinde dünya semasına indirilmeye başlanmıştır. Bu gecenin mübarek oluşunun başlıca sebebi de bundadır. Kur'an-ı Kerim inmezden önce insanoğlunun efkârını dalâlet, kalbini küfür bulutlan kaplamıştı, insan mabud-ı hakikîyi bırakmış, taşlara, ağaçlara ve putlara tapmaya başlamıştı. Abdin ibadet ve itaat bağları kopmuş, insan denilen tabiri caizse insanlığını unutmuştu. Cinayet ve rezaletler, sayılamayacak kadar çok, yazılamayacak kadar bayağı idi. İşte bu duruma gelen yeryüzüne, Kur'an-ı Kerim'in inmesinin birinci kademesi, Şâbân-ı Şerifin on beşinci gecesine tekabül ettiğinden dolayı bu gece müstesna bir değer taşımaktadır. Bu gece hürmetine, birçok günahlar bağışlandığı için, Berat Gecesi adını almıştır.

Bu gece hakkında Hz. Peygamber'in (sav) şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir.

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَنْزِلُ لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَيَغْفِرُ لَأَكْثَرِ مِنْ عَدَدِ شَعْرِ غَنَمٍ كُلِّ

<sup>9</sup> Müsned, V, 201; Nesâî, “Şavm”, 70.

<sup>10</sup> Buhârî, “Şavm”, 52; Müslim, “Şıyâm”, 176-177

<sup>11</sup> TDV İslam Ansiklopedisi, “Şâban” md.

<sup>12</sup> Duhan, 44/1-5.

***“Allah Teâlâ, Şaban’ın 15. gecesi, -rahmetiyle- dünya semasında tecelli eder ve Kelb Kabilesi koyunlarının kılları sayısından daha fazla kişiyi bağışlar.”<sup>13</sup>***

Yine başka bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ النُّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقُومُوا لَيْلَهَا وَصُومُوا نَهَارَهَا فَإِنَّ اللَّهَ يَنْزِلُ فِيهَا لَغُروبِ الشَّمْسِ إِلَى سَمَاءِ الدُّنْيَا فَيَقُولُ أَلَا مِنْ مُسْتَغْفِرٍ لِي فَأَغْفِرَ لَهُ أَلَا مُسْتَرْزِقٌ فَأَرْزُقَهُ أَلَا مُبْتَلَى فَأُعَافِيَهُ أَلَا كَذَّاءٌ أَلَا كَذَّاءٌ حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ

***“Şaban ayının ortasında (Berat gecesinde) gece ibadet ediniz, gündüz oruç tutunuz, Allah o gece, güneşin batmasıyla dünya semasında tecelli eder ve fecir doğana kadar, yok mu benden af isteyen, onu affedeyim; yok mu benden rızık isteyen ona rızık vereyim; yok mu bir musibete uğrayan, ona afiyet vereyim; yok mu şöyle, yok mu böyle! Der”<sup>14</sup>***

Receb ve Şaban ayları, rahmet ayı olan Ramazanı karşılayan aylar olup Ramazan ayının müjdecisidir. Dinimizde ayrı bir değeri olan üç ayların, kişide insanî özelliklerin olgunlaşmasında ve iradenin kontrol altına alınmasında rolü büyüktür. Zira Receb ve Şaban aylarının feyzinden ve bu aylarda bulunan, Regaip, Miraç ve Berat gecelerinin rahmetinden istifade yolunu tutan kişi Ramazan ayında ise her türlü kötülükten kendini uzak tutar ve insanî vasıflarının artmasına gayret eder.

### **ÜÇ AYLARIN SONU RAMAZAN AYININ ÖNEMİ**

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ

***"Ramazan ayı, insanlar için bir hidayet rehberi, doğru yolun ve hak ile batıl birbirinden ayırmanın apaçık delilleri olarak Kur'an'ın kendisinde indirildiği aydır. Öyle ise içinizden kim bu aya ulaşırsa onu oruçla geçirsin”<sup>15</sup>***

Rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazana **“Kur'an ayı”** da denilmektedir. Çünkü Allah'ın insanlığa son mesaj olarak gönderdiği Kur'an-ı Kerim, Hz Peygambere bu ayda inmeye başlamıştır. Ayet-i Kerime'de Ramazan ayında indirildiği bildirilen Kur'an-ı Kerim, son ilâhî kitaptır ve Allah'ın son kelimidir. O, bir kanundur, hükümleri Kıyamet'e kadar

<sup>13</sup> Tirmizî, “Şavm”, 39; İbn Mâce, “İkâmetü's-salât”, 191

<sup>14</sup> İbn Mâce, “İkâmetü's-salât”, 191

<sup>15</sup> Bakara, 185.



devam edecektir. Kur'an-ı Kerim insanlığı iyiye, güzele, doğruya götürecek olan tek hayat kaynağıdır.

Ramazan ayının, günahkâr kullar için, yeniden kendine gelme, canlanıp ayağa kalkma ve şeytanın vurduğu prangayı koparma fırsatı verdiğini de Hz. Peygamber şöyle belirtir:

إِذَا دَخَلَ شَهْرُ رَمَضَانَ فَتُحْتَفَتُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ ، وَسُلْسِلَتِ الشَّيَاطِينُ

***"Ramazan ayı gelince, cennet kapıları ardına kadar açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar zincire vurulur."*<sup>16</sup>**

Görülüyor ki; Cennet kapılarının açıldığı, Cehennem kapılarının kapandığı ve şeytanların zincirlere vurulduğu bu ay mü'minler için oruç ayıdır. Bu sebeple, Müslüman bu ayda orucunu tutacaktır. Zira oruç sadece aç ve susuz kalmak değil, kalbin Allah'a açılması hayata Allah'ın emrettiği şekilde bakılmasıdır.

Yine başka bir hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

***"Kim Ramazan ayının faziletine inanarak ve karşılığını Allah'tan bekleyerek, Ramazanı ibadetle ihya ederse, geçmiş günahları bağışlanır"*<sup>17</sup>**

Görüldüğü gibi Ramazan gecelerini ihya etmek, son derece önemlidir. Ancak gecenin ihyasından maksat; sadece teravih namazı kılmak değildir. Başka hayırlı ve güzel ameller de yapılmalıdır. Kur'an okumak, zikir ve tefekkürle meşgul olmak, Hz. Peygamberin hayatını okumak, ilimle meşgul olmak... Ramazan gecelerinde yapılması gereken işlerden olmalıdır. Oruç tutan kişinin, Ramazan gecelerini, gündüzleri tuttuğu orucun sevabını yok edici davranışlardan uzak olarak geçirmesi de, ihya anlamı taşımaktadır. Bu itibarla insan, Ramazanda her bakımdan kendini hesaba çekmeli, kazandığı güzellikleri korumalı, işlediği günahlardan dolayı da tevbe etmelidir. Deyim yerinde ise yeniden doğmak için Ramazanı bir fırsat bilmelidir.

**Aziz Kardeşlerim!**

<sup>16</sup> Buhârî, Savm, 5; Müslim, Sıyam, 1-2

<sup>17</sup> Buhârî, İman,37.

Ramazan'ın diriltici özelliği, bütün insanlığı huzura ve mutluluğa kavuşturmak için yeryüzüne gönderilen Kur'an-ı Kerim'in bu ayda inmeye başlamasından, bin aydan yani seksen küsur yıllık bir ömürden daha hayırlı olan Kadir Gecesi'nin bu ay içerisinde bulunmasından kaynaklanmaktadır.

### LEYLE-İ KADİR

Kadir; değer, kıymet ve itibar demektir. Bu geceye Kadir Gecesi denilmesi şeref ve kıymetinden dolayıdır. Zaman ve mekânlar; kendilerinde meydana gelen önemli olaylarla değer kazanırlar. Kadir Gecesini bu derece değerli kılan en önemli sebep de Kur'an-ı Kerim'in bu gece indirilmeye başlanmış olmasıdır. Kur'an-ı Kerim'in nüzulü ve Peygamberimizin insanlığa son peygamber olarak gönderilmesi, dünya tarihinin en önemli hadiseleridir.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ (1) وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ (2) لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ (3) تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ (4) سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (5)

**“Şüphesiz biz onu Kadir Gecesi'nde indirdik. Kadir Gecesi'nin (o büyük fazlu şerefini) sana bildiren nedir? Kadir Gecesi bin aydan hayırlıdır. Onda melekler ve Rûh, Rablerinin izni ile her bir iş için iner de iner. O (gece) tan yeri ağarıncaya kadar bir selamdır.”<sup>18</sup>**

قُلْتُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ أَرَأَيْتَ إِنْ عَلِمْتُ أَيَّ لَيْلَةٍ لَيْلَةُ الْقَدْرِ مَا أَقُولُ فِيهَا ؟ قَالَ : « قُولِي : اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي

Bu gece hakkında, Hz. Aişe Validemiz, Efendimize şöyle bir soru yöneltmiştir: Ey Allah'ın Resulü! Kadir gecesinin hangi gece olduğunu bilecek olursam, o gece nasıl dua edeyim? Diye sordum. **"Allahum! Sen çok affedicisin, affetmeyi seversin. Beni bağışla! Diye dua et"** buyurdu.<sup>19</sup>

Kadir gecesinin önemine işaret eden bir hadiste, önceki ümmetlerin uzun ömürlü olmaları sebebiyle fazla sevap kazanma imkânına sahip bulunmalarına karşılık Müslümanlara Kadir gecesinin verildiği belirtilir.<sup>20</sup>

<sup>18</sup> Kadir, 1-5.

<sup>19</sup> Riyazü's-salihin, Hadis No: 1198.

<sup>20</sup> el-Muvaṭṭa', "İ'tikâf", 15.

Kadir gecesini idrak etmekten maksat, o gün yeryüzüne inen meleklerle ve Cebrail Aleyhisselâma eşlik edecek bir maneviyata uygun bir kulluğa sahip olmaktır. Bu kulluk da, her şeyden önce bu geceyi bir af ve mağfiret şölenine dönüştürmekle mümkündür. Kadir Gecesi, tefekkürü, duayı, muhasebeyi, Allah için gözyaşı dökmeyi bol eylemenin gecesidir.

### ÜÇ AYLARDA NEFİS MUHASEBESİ

Üç aylar, günümüzün yoğun ve karmaşık hayat akışı içinde kaybolup giden ve öze dönüşünü ihmal edenler için bir nefis muhasebesi, bir öz denetim yapma fırsattır. Zira malayani ve dünyanın meşgalesi bize bu nefis muhasebesini yapmamızı unutturuyor. Üç aylar kendimizle baş başa kalıp nefis muhasebesi yapmamız için çok büyük bir imkândır. Kendimizle hesap günü gelmeden önce hesaplaşmaktır. Manevi kayıplarımıza nedamet, yaptığımız ibadetlerin ilahî rahmete vesile olup olamayacağını tefekkürdür.

حَاسِبُوا أَنْفُسَكُمْ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبُوا

**“Hesaba çekilmeden önce, kendinizi hesaba çekiniz.”**<sup>21</sup> Derken Kutlu Nebi; tefekküre davet eder insanı.

### ÜÇ AYLARDA TEVBE

Hayatımızın her anında, hataya düşen biz kullar için vazgeçemeyeceğimiz en temel husustur tevbe ve istiğfardır. Tevbe ve istiğfar; kulun günahını ve hatasını terk edip, dua ve niyaz ile Rabbinden bağışlanma dileyip bütün varlığıyla O’na dönmesi, Cenabı Hakk’ın da kuluna af ve mağfiretle mukabelede bulunmasıdır.

Yapmış olduğumuz hatalarımızı gözden geçirmenin en güzel anlarından biride bu kandil geceleridir. Bu geceler, Rabbimizin bizlerden istediği Nasuh tevbesi için bir fırsattır. Bir dönüştür, yanlışlarla yüklü geçmişe bir kalem çekiştir tövbe. Tek şartı, samimi olarak yapılmasıdır. Kur’an’ın **“Nasûh tevbesi”** diye adlandırdığı da samimi tevbedir. Yüce Kitabımızda;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحًا

**”Ey iman edenler! Allah’a samimiyetle tövbe edin!”**<sup>22</sup> Buyrulmaktadır.

<sup>21</sup> Tirmizî, “Kıyame”, 25

<sup>22</sup> Tahrîm, 8.

Bu sebeple, üç aylarda, Yüce Rabbimize yapmış olduğumuz günah, hata ve isyanlarımız için tevbe edelim, istiğfarda bulunalım. Günahlar insanların sırtında yükür. Bu aylar ise bu yükü hafifletme vaktidir. Onun yolu ise tövbedir. İşte Üç Aylar, keşkelerin öğütölüp iradî başlangıçların yapıldığı en güzel anlardandır. Tevbe ve istiğfar ile günahlardan arınmanın, işlediğimiz hata ve günahlardan dolayı pişmanlık duyarak O'ndan af dilemenin, onları bir daha işlememek için kararlı bir duruş sergilemenin en güzel fırsatıdır. Yüce Mevla'nın huzurunda mahcubiyet ve pişmanlık duyarak, günahlara bir daha dönmek üzere yüz çevirerek, hayatımızda yeni ve tertemiz bir sayfa açmaya karar verme anıdır.

### ÜÇ AYLARDA NAFİLE İBADETLERİ ÇOĞALMA

Zamanımızda *"Üç aylar"* kış mevsimine rastlamaktadır. Efendimiz (sav)'in ifadesiyle *"kış mü 'minin ilk baharıdır.'"*<sup>23</sup> Bu itibarla üç ayları bahara dönüştürmek için namaz, oruç ve benzeri nafil ibadetleri arttırmak gerekir. Zira namaz kötülöklere set, oruç takva aracıdır. Nafile namaz ve oruçlarla, yapılacak hayır ve hasenatla üç ayları en iyi şekilde değerlendirmeliyiz.

Recep ve Şaban aylarında ise; Hz. Peygamberin (sav) diğer aylara oranla daha fazla nafil oruç tuttuğı, ancak Ramazan'ın dışında hiçbir ayın tamamını oruçlu geçirmediğı hadis kaynaklarında yer almaktadır.<sup>24</sup> Bu itibarla, Recep ve Şaban aylarının aralıksız olarak oruçlu geçirilmesinin dinî bir dayanağı yoktur. Kişi, sağlığı müsait olup güç yetirdiğı takdirde bu aylarda dilediğı kadar nafil oruç tutabilir.

Bir gerçeğı de unutmamalıyız ki üç aylar içerisinde idrak edilen kandil gecelerine ait özel bir namaz sahih kaynaklarımızda mevcut değildir. Nebevi öğreti de asıl olan az ve devamlı bir ibadet düzenidir.

Üç aylar sevdiğimiz şeylerden Allah yolunda infak etme, yedirme, içirme, giydirme, borç verme, muhtaca yardım etme, akrabayı gözetme şeklinde ikram ve ihsanı ihtiyaç sahibiyle buluşturma; Zekât, sadaka, hayır ve hasenatta yarışma; Cömertlikte zirveye ulaşma; İbadetlerde ve infakta daha cömert davranacağımız günlerdir.

### ÜÇ AYLARDA KAZANILANLARI KAYBETMEME

<sup>23</sup> Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, III, 75.

<sup>24</sup> Buhârî, Savm, 52-53; Müslim, Sıyâm, 173-79.

Hız. Peygamber (sav) buyururlar ki:

أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: “أَدْوَمُهُ وَإِنْ قَلَّ

*“Amellerin Allah’a en sevimli olanı, az da olsa devamlı yapılanıdır.”<sup>25</sup>*

Nimete ermek, nimetle sürekli kalmak değildir. Kaybetmemek için birtakım sebeplere riayet edilir. Buna rağmen nimette kalmak da yine O’nun iznine bağlıdır. Üç Aylar bizim için büyük bir nimettir. Ancak nimetler bunlarla sınırlı değildir. O halde ibadeti yalnız bu aylara hasretmek de yanlıştır. Üç Aylar, yaşantımızda kalıcı değişiklikler meydana getirmediği müddetçe tam anlamıyla idrak edilmiş olamaz.

Öyleyse sonsuza akıp giden zaman içerisinde, bize sunulan ömrümüzü, bütünüyle Yüce Yaratıcıyı tanıma ve sevmeye imkânı olarak, mübarek gün ve geceleri, ay ve mevsimleri de özümüze dönerek gaflet ve duyarsızlık içinde geçen günlerimizi sorgulamak, kendimizle hesaplaşmak, iyi ve güzel davranışları artırmak, kötü davranışlarımızı terk ederek kalbimizdeki manevi kirleri temizlemeye çalışmak için bize tanınmış özel imkânlar olarak değerlendirmeliyiz. İnsanlarımızı ayrımcılığa tabi tutmadan ve yargılamadan anlamaya, kendimiz ve çevremizle barışık olmaya, paylaşmaya, ümitlerini yitiren ve ahlaki değerlerini kaybedenleri kazanmaya çalışmalıyız. Bunun için de üç aylarda sadece namaz, oruç, Kur’an okuma ve dua değil geniş anlamıyla ibadet sayılan her türlü yararlı işe yönelmemiz gerekir.

### **SONUÇ OLARAK;**

Yüce kitabımız Kur’an’ın ifadesiyle belirtmek gerekirse, gerçekte kalıcı olan, işleyeceğimiz yararlı amellerdir. Öyleyse, bu müstesna günleri sadece kendimiz için değil yakınlarımız, çevremizdeki insanlar, muhtaç ve garipler, yuva ve yetiştirme yurtlarındaki çocuklar, huzurevlerindeki yaşlılar ve kimsesizler, özürülüler, tutuklu ve hükümlüler, küçük yaştaki çalışan çocuklar, velhasıl toplumun bütün kesim ve grupları için yararlı olacak, onlara bir ışık ve umut götürecek çaba ve katkılarla dolduralım.

Birbirimizi sevdiğimizi ve kardeşliğimizi sadece sözlerimizde bırakmayalım, davranışlarımız aksettirelim. Toplumumuzda boynu bükük, gözü yaşlı, dışlanmış kimse varsa onun derdini dert edinelim. Her ayı Ramazan ve her gün ve geceyi Kadir Gecesi gibi yaşamaya gayret etmek, dargınlık, kırgınlık, kin ve nefretin yerine; sevgiyi, merhameti,

---

<sup>25</sup> Buhârî, “Rikak”, 18.

dostluk ve kardeşliği hâkim kılmak, yetimlerin, kimsesizlerin, fakir ve muhtaçların yüzünü güldürmek şiarımız olsun.

Nice birlik ve beraberlik içinde af ve mağfirete vesile olan mübarek aylara ve kandillere ulaşmak dua ve temennisiyle...

Murat MUTLU / Serdivan Vaizi.

### ÜÇ AYLAR

Uyanın gaflet uykusundan bayanlar baylar

Geldi mağfiret menba-ı mübarek üç aylar

Haram aylar diye bilinir Recep Şaban Ramazan  
Çelebi diyor “Dökülür cümle günah misli hazan”

Bu konuda en makbul söz Yüce Peygamberindir:  
“Recep Allah’ın, Şaban benim, Ramazan ümmetimidir.”  
O’ nun gibi dua eder her mümin her ehli akıl:  
“Allah’ım Recep ve Şabanı bize mübarek kıl

Bizi Kuranın nazil olduğu Ramazana ulaştır”  
Sen de öyle dua et! Dilini bu duaya alıştı  
Reğaib’ de kabul olur müminlerin duası  
Malum Reğaibtir. Recebin ilk cuması

Recebin yirmiyedisi Leyle-i Miraç’ tır  
Gufran gecesidir yaralı yüreklere ilaçtır  
Aşıkların dilinde denilir bu geceye Mirac-ı Güzin  
Efendimize verildi Kab-ı Kavseyn’ e çıkmaya izin

O gündüz saim gece kaim olur çok az yatardı  
Neredeyse Şabanın tamamında oruç tutardı  
Şaban-ı Şerifin on beşinci gecesı Berattır  
Müminlerin beraati için büyük fırsattır

Ramazın gelince Cennet kapıları açılır  
Bağlanır şeytan alemlere rahmet saçılır  
Ramazan gufran ayı rahmet ayı Kur’an ayıdır  
Ondadır Leyle-i Kadir ki bin aydan hayırlıdır

Manevi haz ve ikramlar o gecede çıkar zirveye  
Paha biçilemez seksen sene değerinde bu geceye  
Allah’ım bizi mahrum etme bu ayların feyizinden  
Kana kana içmeyi nasip kıl rahmet denizinden

Sadık ALTINKAYNAK